

gespaard, namen de wijk naar het Nederlandse gebied bij Batavia.

Vervolgens kwam het op Sumatra tot twee uitbarstingen: in september '46 werden in Bagan Siapiapi (zie kaart IV op pag. 846), waar ca. veertien-duizend Chinezen woonden, gevechten geleverd tussen Republikeinse militairen en gewapende Chinezen – de Republikeinen werden verdreven maar niet dan nadat zij ter plaatse ca. tweehonderd Chinese burgers hadden vermoord; op hun terugtocht doodden zij er ca. honderdzestig. De tweede uitbarsting deed zich in januari '47 in Palembang voor; zij kostte aan minstens tweehonderdvijftig Chinese burgers het leven.

De in de *Bersiap*-periode uitgeoefende terreur werd uiteraard ook in Nederland bekend. Journalisten berichtten erover en toen eenmaal van midden november '45 af de postverbindingen per vliegtuig met Batavia waren hersteld, kwamen in Nederland talrijke brieven aan waarin nadere bijzonderheden werden gegeven. De velen die er familierelaties of vrienden in Indië hadden, raakten diep ontsteld – er werd van deze groep uit sterke pressie op het kabinet-Schermerhorn en op de Voorlopige Tweede Kamer uitgeoefend om zo spoedig mogelijk met geweld van wapenen een einde te maken aan de terreur. Begin november '45 al waarschuwde Logemann van Mook dat de berichten over de *Bersiap*-furie (die toen nog pas in de beginfase verkeerde!) 'een Lombok-expeditiestemming' hadden doen ontstaan¹, 'die helaas veel spontaner en verbreider is dan de democratische en nationale onbaatzuchtigheid.'² Logemann en de overige ministers wensten een akkoord, niet met de Republiek, wèl met Indonesië, maar bij een flink deel van de publieke opinie werd de psychologische basis voor zulk een akkoord door de berichten over de *Bersiap*-acties weggeslagen – vooral Soekarno werd er volledig mee geïdentificeerd: wat kon men, meenden velen, van deze 'marionet der Japanners' en 'fascistisch georiënteerde man' (termen die voorkwamen in de op 1 oktober '45 door de regering gepubliceerde 'verklaring van zelfverzekerdheid') anders verwachten?

¹ In 1894 had de expeditie naar Lombok in Nederland een zeer oorlogszuchtige stemming gewekt. ² Brief, 9 nov. 1945, van Logemann aan van Mook, *NIB*, dl. II, p. 2.